

Odborné stanovisko

podľa § 1 ods. (2) písm. f) zákona č. 308/1993 Z. z. o zriadení Slovenského národného strediska pre ľudské práva v znení neskorších predpisov

Slovenskému národnému stredisku pre ľudské práva (ďalej ako „Stredisko“) bol dňa xxxx doručený podnet klientky, v ktorom požiadala o posúdenie možnej diskriminácie detských pacientov na detskej stomatológii zubnej kliniky xxxx (ďalej ako „zubná klinika“). Stredisko sa k predmetnej veci rozhodlo vydať z vlastnej iniciatívy odborné stanovisko podľa § 1 ods. (2) písm. f) zákona č. 308/1993 Z. z. o zriadení Slovenského národného strediska pre ľudské práva v znení neskorších právnych predpisov (ďalej ako „zákon“), v ktorom posúdilo dodržiavanie zásady rovnakého zaobchádzania podľa zákona č. 365/2004 Z. z. o rovnakom zaobchádzaní v niektorých oblastiach a o ochrane pred diskrimináciou a o zmene a doplnení niektorých zákonov (antidiskriminačného zákona) v znení neskorších právnych predpisov (ďalej ako „antidiskriminačný zákon“).

Z obsahu podnetu a postup Strediska vo veci

V podnete klientka uviedla, že zubná klinika odmieta vziať do zdravotnej starostlivosti detských pacientov, pričom uvedené podmieňuje evidenciou aspoň jedného z rodičov dieťaťa v zubnej klinike. Podmienečné prijatie dieťaťa do 15 rokov do zdravotnej starostlivosti zubnej kliniky mala zubná klinika zverejnené na svojej webovej stránke v znení „*Deti do 15 rokov prijímame iba pokiaľ je u nás zaevidovaný minimálne jeden z rodičov.*“ Uvedená podmienka sa klientke javila ako diskriminačná, nakoľko zubná klinika ponúka jednu zo svojich služieb aj detskú stomatológiu, ktorú je však v zmysle uvedeného možné využiť len podmienečne, a to v prípade zaevidovania minimálne jedného z rodičov dieťaťa. Stredisko s cieľom vyhodnotenia podnetu z hľadiska porušenia zákazu diskriminácie zaslalo zubnej klinike s odkazom na ustanovenie § 1 ods. 5 zákona žiadosť o poskytnutie vyjadrenia (ďalej ako „žiadosť“), v ktorej sa dopytovalo na základe akých dôvodov má zubná klinika stanovenú podmienku, v zmysle ktorej prijíma deti do 15 rokov iba pokiaľ je v nej zaevidovaný minimálne jeden z rodičov.

Vyjadrenie zubnej kliniky k predmetnej veci

Zubná klinika doručila Stredisku vyjadrenie k žiadosti, v ktorej sa ospravedlnila za vzniknutú situáciu, ktorá podľa vyjadrenia vznikla a bola následkom aktuálneho personálneho nedostatku, kvôli čomu v zubnej klinike údajne nastalo prekročenie únosnosti pracovného zaťaženia. Zubná klinika vo vyjadrení ďalej uviedla, že z tohto dôvodu bola nútená dočasne pozastaviť prijímanie nových pacientov, či už detských alebo dospelých. Ďalej doplnila, že pri nadmernom nátlaku zo strany pacienta a v snahe nahradiť absolútny nedostatok zubných lekárov schopných prijímať deti v danom okrese, pristúpila aspoň k dočasnému kompromisu prijímať deti už zaevidovaných pacientov. Zubná klinika vo vyjadrení zároveň dodala, že namietanú situáciu už zmenila a nových pacientov - všetky deti, ako aj dospelých kvôli prekročeniu únosnej kapacity vôbec neprijíma.

Zubná klinika vo vyjadrení taktiež uviedla skutočnosť, že nemá a ani nikdy nemala pedodontológa, čiže špecialistu na detské zubné ošetrenia a že je súkromnou zubolekárskou praxou bez akýchkoľvek zmlúv so zdravotnými poisťovňami a tým pádom nemá pridelený žiaden povinný zdravotnícky obvod pacientov podľa pobytu. Vo vyjadrení taktiež doplnila, že jej cieľom je poskytovať zdravotnú starostlivosť čo najlepšie, pričom vzniknutá situácia nebola účelová a do budúcnosti sa bude snažiť takýmto problémom predchádzať.

Právna úprava v oblasti poskytovania zdravotnej starostlivosti

Poskytovanie zdravotnej starostlivosti a služieb súvisiacich s poskytovaním zdravotnej starostlivosti, ako aj práva a povinnosti fyzických osôb a právnických osôb pri poskytovaní zdravotnej starostlivosti upravuje zákon č. 576/2004 Z. z. o zdravotnej starostlivosti, službách súvisiacich s poskytovaním zdravotnej starostlivosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej ako „zákon č. 576/2004 Z. z.“). V zmysle § 11 ods. 1 zákona č. 576/2004 Z. z. „Každý má právo na poskytovanie zdravotnej starostlivosti.“. Podľa § 11 ods. 2 zákona č. 576/2004 Z. z. „Právo na poskytovanie zdravotnej starostlivosti a služieb súvisiacich s poskytovaním zdravotnej starostlivosti vrátane cezhraničnej zdravotnej starostlivosti sa zaručuje rovnako každému v súlade so zásadou rovnakého zaobchádzania v zdravotnej starostlivosti a pri poskytovaní tovarov a služieb ustanovenou osobitným predpisom. V súlade so zásadou rovnakého zaobchádzania sa zakazuje diskriminácia aj z dôvodov pohlavia, náboženského vyznania alebo viery, rasy, štátnej príslušnosti, príslušnosti k národnosti alebo etnickej skupine, sexuálnej orientácie, manželského stavu a rodinného stavu, farby pleti, jazyka, politického alebo iného zmýšľania, odborovej činnosti, národného alebo sociálneho pôvodu, zdravotného postihnutia, veku, majetku, rodu alebo iného postavenia.“

Podľa § 12 ods. 1 zákona č. 576/2004 Z. z. „Právny vzťah, ktorého predmetom je poskytovanie zdravotnej starostlivosti, vzniká na základe dohody o poskytovaní zdravotnej starostlivosti, ktorú osoba uzatvorí s poskytovateľom, ak tento zákon neustanovuje inak.“ V zmysle § 12 ods. 2 písm. a) „Poskytovateľ môže odmietnuť návrh na uzatvorenie dohody o poskytovaní zdravotnej starostlivosti, ak by uzatvorením takejto dohody prekročil svoje únosné pracovné zaťaženie.“

Právne posúdenie z hľadiska dodržiavania zásady rovnakého zaobchádzania

Stredisko s cieľom vydania odborného stanoviska podľa § 1 ods. (2) písm. f) zákona pristúpilo k posúdeniu dodržiavania zásady rovnakého zaobchádzania podľa antidiskriminačného zákona. Podľa § 5 ods. 2 písm. b) antidiskriminačného zákona „Zásada rovnakého zaobchádzania podľa odseku 1 sa uplatňuje len v spojení s právami osôb ustanovenými osobitnými zákonmi v oblastiach prístupu a poskytovania zdravotnej starostlivosti.“

Stredisko uviedlo klientke, že diskrimináciou nie je akékoľvek menej priaznivé zaobchádzanie. Porušením zákazu diskriminácie, resp. nedodržaním zásady rovnakého zaobchádzania je iba také menej priaznivé zaobchádzanie, ktorého motívom je vrodená charakteristika, alebo iný zákonom chránený znak nerovného zaobchádzania. Prostredníctvom ustanovenia § 8 vymedzuje antidiskriminačný zákon aj prípady tzv. prípustného menej priaznivého zaobchádzania. K dôvodnému záveru o diskriminácii možno dospieť na základe kumulatívnej identifikácie antidiskriminačným zákonom chránenej oblasti právnych vzťahov, zakázaných dôvodov menej priaznivého zaobchádzania, ako aj definičných znakov jednotlivých foriem diskriminácie. Na základe zisteného skutkového stavu je zároveň nutné vyhodnotiť si otázku toho, či došlo alebo mohlo dôjsť k menej priaznivému zaobchádzaniu.

Prvým krokom právneho posúdenia, ktorý predchádza identifikácii jednotlivých definičných znakov diskriminácie je v zmysle vyššie uvedeného vyhodnotenie otázky, či v namietanej právnej veci vôbec došlo alebo mohlo dôjsť k menej priaznivému zaobchádzaniu. V predmetnej právnej veci je tak potrebné posúdiť, či klientkou namietaná podmienka prijatia do zdravotnej starostlivosti dieťaťa do 15 rokov na zubnej klinike, v zmysle ktorej prijímajú deti do 15 rokov iba pokiaľ je v nej zaevidovaný minimálne jeden z rodičov predstavuje menej priaznivé zaobchádzanie vo vzťahu ku klientke ako rodičovi dieťaťa do 15 rokov, ktorý nie je zaevidovaný v zubnej klinike. To či je možné predmetnú podmienku prijatia do zdravotnej starostlivosti dieťaťa do 15 rokov označiť ako menej priaznivé zaobchádzanie vo vzťahu ku klientke ako rodičovi dieťaťa do 15 rokov, ktorý nie je zaevidovaný v zubnej klinike sa odvíja od zodpovedania predbežnej otázky, a teda či

uvedenú podmienku prijatia do zdravotnej starostlivosti dieťaťa do 15 rokov možno považovať za nedôvodnú.

Podľa právneho názoru Strediska uvedenú podmienku možno považovať za dôvodnú vzhľadom k tomu, že podľa vyjadrenia zubnej kliniky táto podmienka bola následkom aktuálneho personálneho nedostatku, v dôsledku čoho nastalo v zubnej klinike prekročenie únosnosti pracovného zaťaženia. Práve prekročenie únosnosti pracovného zaťaženia predstavuje jeden z legitímnych dôvodov kedy poskytovateľ môže odmietnuť návrh na uzatvorenie dohody o poskytovaní zdravotnej starostlivosti v zmysle § 12 ods. 2 písm. a) zákona č. 576/2004 Z. z..

Podľa vyjadrenia zubná klinika bola z vyššie uvedených dôvodov nútená dočasne pozastaviť prijímanie nových pacientov, či už detských alebo dospelých, avšak pri nadmernom nátlaku zo strany pacienta a v snahe nahradiť absolútny nedostatok zubných lekárov schopných prijímať deti v predmetnom okrese, zubná klinika pristúpila aspoň k dočasnému kompromisu prijímať deti už zaevidovaných pacientov. Podľa právneho názoru Strediska je motív resp. dôvod, ktorý viedol zubnú kliniku k takémuto riešeniu predmetnej situácie ospravedlňiteľný, pričom dôvod predmetného rozhodnutia - prekročenie únosnosti pracovného zaťaženia je legitímny a legálny vzhľadom na § 12 ods. 2 písm. a) zákona č. 576/2004 Z. z.. Stredisko si zároveň dovoľuje dať pozornosť skutočnosti, že zubná klinika je súkromná zubolekárska prax bez akýchkoľvek zmlúv so zdravotnými poisťovňami a tým nemá pridelený žiaden povinný zdravotnícky obvod pacientov podľa ich pobytu.

V zmysle vyššie uvedeného Stredisko konštatovalo, že v predmetnom prípade nedochádza k samotnému menej priaznivému zaobchádzaniu vo vzťahu ku klientke ako rodičovi dieťaťa do 15 rokov, ktorý nie je zaevidovaný v zubnej klinike v porovnaní s rodičom dieťaťa do 15 rokov, ktorý je zaevidovaný v zubnej klinike, nakoľko dôvod stanovenia predmetnej podmienky Stredisko považuje za legitímny a legálny v zmysle § 12 ods. 2 písm. a) zákona č. 576/2004 Z. z.. Existencia menej priaznivého zaobchádzania je pritom prvým a základným predpokladom diskriminácie. Bez jednoznačnej identifikácie menej priaznivého zaobchádzania nie je možné dospieť k záveru o diskriminácii. To čo sa navonok fakticky javí ako menej priaznivé zaobchádzanie, nemusí byť menej priaznivým zaobchádzaním v zmysle porušenia zákazu diskriminácie.

Záver

Stredisko na základe posúdenia namietanej veci zastáva právny názor, že v predmetnom prípade nedochádza k samotnému menej priaznivému zaobchádzaniu v rámci poskytovania zdravotnej starostlivosti vo vzťahu ku klientke ako rodičovi dieťaťa

do 15 rokov, ktorý nie je zaevidovaný v zubnej klinike v porovnaní s rodičom dieťaťa do 15 rokov, ktorý je zaevidovaný v zubnej klinike, nakoľko dôvod, ktorý viedol zubnú kliniku k prijatiu uvedenej podmienky Stredisko považuje za legitímny a legálny. Týmto dôvodom je v zmysle § 12 ods. 2 písm. a) zákona č. 576/2004 Z. z. prekročenie únosnosti pracovného zaťaženia, kedy poskytovateľ môže odmietnuť návrh na uzatvorenie dohody o poskytovaní zdravotnej starostlivosti.

Zubná klinika navyše vo svojom vyjadrení uviedla, že kvôli prekročeniu únosnej kapacity nových pacientov - všetky deti, ako aj dospelých v súčasnosti vôbec neprijímajú. Uvedené potvrdzuje aj skutočnosť, že ku dňu xxxx na webovej stránke zubnej kliniky už nie je uvedená klientkou namietaná podmienka v znení „*Deti do 15 rokov prijímame iba pokiaľ je u nás zaevidovaný minimálne jeden z rodičov.*“